
Självkärlek - sund eller fördärvlig?

En predikan av pastor Göran Appelgren

(Läsningar: Luk 14:25-35; GF 233:5; GKV 396)

“Om någon av er vill bygga ett torn, sätter han sig då inte först ner och beräknar kostnaden för att se om han har råd att slutföra bygget?!” (Luk 14:28)

Barn som dör

Barn som dör lever vidare i det andra livet. Det gör alla människor. Alla som finns i den andliga världen, himmel eller helvete, har varit människor på jorden. Barn som dör vaknar upp i en annan tillvaro, lika verklig som här, ja, mer verklig, mer fullkomlig än den vi lever i.

De vaknar upp som barn och förblir barn, det vill säga de känner igen sig själva som de barn de var i världen. Men efter ett tag börjar de märka en förändring, liksom alla människor gradvis förstår att de är i en annan värld. Yngre barn är för små för att komma ihåg och göra en jämförelse. Äldre barn kommer ihåg men glömmet fort, och på så sätt är de alla barn i den andliga världen utan koppling till vår värld.

Perfekt uppfostran

Där uppfostras de precis som på jorden och växer upp till vuxna människor, eller som vi då kallar dem – änglar. Alla barn som dör blir nämligen änglar. De är fullt öppna för att bejaka det sanna och det goda och göra dem till en del av sina liv. De blir änglar.

De förhållanden som de växer upp under är perfekta. Barn i den andliga världen får en perfekt uppfostran. De blir änglar. Så borde det vara på jorden också. Vi är på väg dit. Ja, vi bör leva våra liv på ett sådant sätt att det blir perfekt här också. För så var det en gång i tiden.

Guldåldern

I den Himmelska läran har vi beskrivningar om de människor som levde i den så kallade Guldåldern eller med en nykyrklig term den Fornäldsta kyrkan. Det var den tid som i Ordet handlar om Adam och Eva, närmare bestämt innan de blev lurade av ormen och utkastade ur paradiset.

De människorna, alltså många, ty Adam och Eva är symboliska namn för den tidens människosläkte – de människorna levde på ett sätt som liknar det himmelska. De uppfostrade sina barn på ett perfekt sätt. Alla människorna gick vidare till det andra livet med himlen inom sig, och de blev alla änglar. De uppfostrade sina barn som barn uppfostras i den andliga världen idag, barn som dör här hos oss.

En perfekt barnuppfostran i en svunnen tid och i den andliga världen – det finns inspiration att hämta och det finns hopp. Vår värld ska finna vägen tillbaka.

Usla förhållanden

Under tiden lever vi under vad en utomstående förmodligen skulle kalla "usla förhållanden". Under dessa usla förhållanden sker eländiga saker, i stort som i smått. Och under dessa usla förhållanden klarar sig några bättre och några sämre.

Usla förhållanden betyder inte entydigt att allt är förlorat, att all utveckling för en individ till det goda är omöjlig. Nej, det finns ett otal exempel på människor som stått emot usla förhållanden och blivit de mest kärleksfulla och insiktsfulla människor man kan tänka sig.

Men det är ingen ursäkt för att försöka förstå mer av vad som händer, varför det händer och vad vi kan göra.

Självkärlek

En viktig faktor i det hela är det som i Skrifterna kallas "självkärlek", eller mer direkt från latinets "amor sui" kärlek till sig själv.

Begreppet kärlek används i Nya Kyrkans Skrifter för att beskriva livskraften, drivkraften i en människas liv, motorn som gör att individen kör på i en viss riktning. Med en renodlad kärlek till sig själv, så kör individen på den rena egoismens väg, och det leder till ett totalt andligt fördärv, och ändhållplatsen är det vi kallar helvetet. Den renodlade självkärleken är sammanbunden med helvetet. "

De första människorna, de som var perfekta, lät sig till slut luras av illusionen att de kunde klara sig utan Gud. Det är det som "trädet med kunskap om gott och ont" handlar om. Människan kan själv bestämma vad som är ont och gott. När väl den vägen är påbörjad finns inget annat slut än den bottenlösa avgrunden, där alla tror sig själva vara gudar och ingenting annat än hat existerar mellan dem. Det är det som "syndafloden" handlar om, vattnet som dränkte alla utom Noa och dem som var med honom i arken. Allt detta ska givetvis förstås som ett andligt skeende, andligt men dock med absoluta konsekvenser för människosläktet.

Katastrof

Katastrofen slutade med dessa ord i 1 Mosebok: "Men jorden blev mer och mer fördärvad inför Gud och full av våld. Gud såg på jorden, och se, den var fördärvad, eftersom allt kött levde i fördärv på jorden. Då sade Gud till Noa: 'Jag har beslutat att förgöra alla levande varelser, ty för deras skull är jorden full av våld. Se, jag skall fördärva dem tillsammans med jorden.'" (1 Mos 6:11-13) Och i Nya Kyrkans Skrifter sägs det så här om den saken: "När kärleken till nästan förvändes till självkärlek och denna kärlek tilltog, förvändes den mänskliga kärleken till bestialisk kärlek, och människan förändrades från att vara en människa till att bli ett odjur." (GF 276)

Noa – vägen tillbaka

Berättelsen om Noa handlar om hur Gud öppnade en ny väg för människan att nå himmelriket. Men något var ohjälpligt skadat i människan: "Männi-

skans ... hjärtas tankar är onda ända från ungdomen." (1 Mos 8:21) Från den tiden dras vi alla med en tendens till att i första hand tänka på oss själva. "Viljan har från födseln en böjelse för det onda." (SKR 588) Det är där allt börjar, och det är där utmaningen finns, för varje individ, för varje samhälle, för hela människosläktet.

Alla ansträngningar handlar därför om att balansera ut den tendensen. Vi ser det överallt. I barnuppfostran lär vi barnen att säga tack, hälsa artigt, städa efter sig. De måste lära sig en massa fakta för att fungera i samhället osv. I skola och samhälle finns också hela tiden pekpinningar som hjälper individen att förstå vad som är rätt och fel. Inom religionen blir saken ännu tydligare. Där talar man tydligt om att det finns ont och gott, att det finns en Guds vilja som ofta står i kontrast till människans begär.

Det är så det ska vara. Det är så det ska fungera. Så ser vägen tillbaka ut. Det finns nämligen en väg tillbaka. "Livets träd" är inte borta för alltid. Det står där och väntar på oss – innanför murarna till staden det Nya Jerusalem. Och det finns tolv portar som står öppna för den som vill gå in. Det är dit världen är på väg. Det är dit barnuppfostran är på väg.

Fötterna upp, huvudet ned

I ett förenklat perspektiv så är vägen enkel, eller säg att metoden är enkel. Människan föds med fötterna upp och huvudet ned, bildligt talat, och en människa i Guds avbild står rättvänd, med huvudet uppåt, mot Gud, förbunden med Gud.

När man älskar det egna jaget och därtill älskar världen, alltså använder livskraften till att engagera sig i allt som ligger i det egna intresset och det som handlar om ett materiellt ägande, så är det huvudet nedåt och fötterna upp. Med det förhållningssättet finns ingen väg in i människan för allt det goda som Herren vill dela med sig av till människan. Människan är stängd för himlen och den eviga lyckan.

Därför krävs att människan gör upp med ormen, att hon vänder om, vänder sig bort från de livsenergier som leder henne vilse. Det är det som religion handlar om, måste handla om, därför att det är det som är Herrens vilja med våra liv.

Huvudet upp, fötterna ner

När vi gör vårt andliga arbete i Herrens namn, så kommer kärleken till det egna jaget och till världen att finnas kvar. Men det är en stor skillnad. Med huvudet upp och fötterna ner, så händer det, att de lägre livskrafterna, kärleken till sig själv och världen, underordnas de högre livskrafterna eller kärleksinriktningarna, det som vi kallar kärleken till nästan och allra högst kärleken till Herren.

Här har vi en trösterik lära som kan vara till uppmuntran för alla människor som strävar efter ett rättfärdigt liv. Ja, i Nya Kyrkans Skrifter står det så här:

"Det är inte så svårt som man tror att leva ett liv som leder till himlen." (HH 528) Det är tillåtet att njuta av livet, men det ska ske inom den rätta ordningen, huvudet upp, fötterna ner.

Barnuppfostran i himlen

Så långt är allt väl, men om vi går tillbaka till barnuppfostran, så stöter vi på ett viktigt problem.

Låt oss först gå tillbaka till barnen i den andliga världen. Vi vet att alla människor, ja, alla änglar till evighet inom sig har den där tendensen till att först tänka på sig själv. Men hos dem har den lagts till ro. "Änglar är utan självkärlek." (HH 272) Hos barnen som är på väg att bli änglar, så kan vi tänka oss att det någon blir så att det egoistiska lyser igenom.

Frågan är du hur de kärleksfulla människor som uppfostrar dem reagerar. Ja, på ett kärleksfullt sätt. Om vi säger så här: de kan inte reagera med egoism. "Änglar är utan självkärlek." (HH 272) Det finns inget hos dem som utlösa en dålig reaktion, ett dåligt beteende. Det finns bara en kärleksfull och insiktsfull reaktion. Och det som händer är givetvis att barnet går en spikrak väg bort från tendensen till egoism till att vara en individ befriad från självkärlek, alltså en ängel.

Barnuppfostran hos oss

Men hur ser det ut hos oss då? Även om alla människor var inne i bättringens och pånyttfödelsens arbete, så skulle det fortfarande finnas ofullkomligheter hos dem som uppfostrar. Utan att man egentligen vill, så ryter man till, därför att man är trött i just den situationen. En sådan enstaka händelse är säkert något som ett barn kan glömma och man har inte ställt något omöjligt i vägen för barnet.

Men om vi förstorar den bilden några gånger. Det ryts till ganska ofta. Det utdelas straff, först verbala – "Inget godis idag" – och sedan kroppsliga. Vi kan se hur det som skulle vara en gradvis resa mot att kunna älska sin nästa och sin Gud inte får den rätta näringen.

Enkelt uttryckt: den impuls till att tänka på sig själv som barnet här möts av är den allra största egoism av den som uppfostrar. Istället för att barnet ges möjlighet att reflektera över sitt eget mindre önskvärda beteende och samtidigt får se vad som är ett bättre alternativ, så blir det ett kaos.

Skydda sin integritet

Barnet försöker skapa reda i vad som händer. En reaktion är förstås att skydda sig mot orättfärdigheten. Barnet kan då inte urskilja vad som är, låt oss säga, en sund egoism och en osund. Det är en sund reaktion att skydda sig mot övergrepp, men samtidigt kvarstår den andliga, moraliska resan bort från många sorters beteenden som inte står i harmoni med kärleken till sin nästa och till Herren.

Rätt, vuxet budskap – men fel förutsättningar

När detta barn blir vuxet, är det inte självklart att budskapet "bättra dig", "vänd om", "ödmjuka dig inför Herren" och liknande fungerar. Det är rätt budskap, men det är bara rätt för den människa som i sitt själsliga element står relativt sett stark och fri. Å andra sidan har vi en människa hos vilken det själsliga tillståndet, alltså det något mer känslorelaterade tillståndet snarare än det rent andliga tillståndet, har blivit otydligt.

För en friare och starkare människa, återigen enbart på det plan som ännu inte har ställts under ett religiöst eller andligt inflytande, där finns de mentala krafterna för att ta sig an den religiösa utmaningen. "När det som hör

till självkärleken och världskärleken avlägsnas, så tas det goda emot och förökas." (AC 3147:1,2) Det är så utmaningen ser, och så ska vi handla men från en stadig och stabil grund.

Rätt att komma rätt

Ett önskemål vi kan ha är därför att människor med ett mer kaotiskt inre ska få hjälp att reda ut vad som är "nyttig" självkärlek och vad som är en skadlig självkärlek.

Det finns ett ofta hört uttryck att man inte kan älska andra om man inte kan älska sig själv. Det finns en sanning i det, men uttrycket kan också användas för att ursäkta att man struntar i andra och bara tänker på sig själv.

I den Fornäldsta kyrkan skulle man aldrig komma på ett sådant uttryck, eftersom inte ens den positiva sidan av det uttrycket behövdes. Varje individ var älskad, sedd och fick all hjälp att mogna andligen. Barnet som uppfostrades i den andliga världen behöver inte tänka så, eftersom de som finns runt omkring bär på en stor god kraft.

Bli en hel individ

Det som vi måste försöka skilja ut i det som har med ånger, bättring och pånyttfödelse att göra är att denna utveckling börjar från rätt utgångspunkt. En människa med ett kaotiskt inre behöver först uppmuntran för att se sig själv som en hel individ, en sund vanlig människa som passar in ett rätt så vanligt vardagligt liv. Det finns saker som är så självklart tillåtna att de flesta inte ens tänker på det. En människa som har fått sig itutade alla möjliga konstiga idéer kan inte skilja på vad som är en verklig synd och vad som är förbjudet av en uppfostrare som agerat på ett alldeles felaktigt sätt.

Den verkliga andliga utvecklingen blir lättare om man först förstår skillnaden mellan dessa två saker. Det finns många vägar till Guds rike, men ju mer vi kan klargöra vad som är en god självkärlek och vad som är en fördärvlig, så har vi hjälpt människor framåt på vägen.

Beräkna hur stark man är

Dagens berättelse från lukasevangeliet handlar om klokskapen i att beräkna utgångsläget inför att börja bygga ett torn:

"Om någon av er vill bygga ett torn, sätter han sig då inte först ner och beräknar kostnaden för att se om han har råd att slutföra bygget? Annars, om han har lagt grunden men inte kan bygga färdigt, är det fara värt att alla som ser det kommer att håna honom och säga: Den mannen började bygga men kunde inte slutföra bygget." (Luk 14:28-30)

Sammanhanget för liknelsen är att det kostar på att följa Jesus: "Den som inte bär sitt kors och följer Mig kan inte vara Min lärjunge." (Luk 14:27) Vi kan formulera detta på ett lite annorlunda sätt: För att vara Jesu lärjunge måste man vara beredd att ta sitt kors. Det är en bild för det rätta andliga sammanhanget – att strida mot sin egen självkärlek. "Änglarna är utan självkärlek." (HH 272)

Göra sig beredd för andliga frestelser

Att bygga tornet är att lägga det själviska bakom sig och ta emot gott och sant från himlen. Det sker inte utan frestelser:

”Frestelser är till för att skaffa herravälde åt det goda över det onda samt åt det sanna över det falska, samt för att bestyrka sanningar, och till att förbinda dem med godheter, samt också för att skingra ondskor och därav falskheter. De är till också för att öppna den inre, andliga människan, och att göra den naturliga människan underdånig den inre, samt därtill att hålla tillbaka självkärleken och världskärleken, och till att kuva de begär som kommer därifrån.” (NJHL 194)

Detta är att ta sitt kors, men uppmaningen att ta sitt kors handlar alltså om att börja ta bort bitar ur sitt liv. För den som ännu inte kan se skillnaden mellan ett äkta samvete från Herren och ett påklistrat samvete från själviska människor under uppväxten och som inte har fått sina sunda instinkter bejakade, ja, för den människan kan en sådan uppoffringens väg leda till ännu mer psykiskt lidande.

Religiöst nit

Ett religiöst nit har säkert genom århundradena gjort stor skada för många människor, därför att man inte har kunnat se att många människor först måste bygga upp en sund självkärlek, innan den fördärvliga självkärleken kan börja monteras ned. Det är först då som det blir en verklig och varaktig förändring i människans innersta, den eviga människan som hittar tillbaka till Livets träd och blir ängel. ”Änglar är utan självkärlek.” (HH 272)

Detta kan vi göra

Det är framför allt tre saker vi kan göra. För det första kan vi, var och en, i en uppfostringssituation hålla tillbaka våra egna själviska tendenser.

För det andra kan vi vara lyhörda för dem som håller på att tillkämpa sig den sunda självkärleken.

För det tredje kan vi studera och reflektera över ämnet, så att vi som människor och kyrka kan bli mer kärleksfulla och insiktsfulla, för att så samarbeta med Herren och göra vägen tydligare fram till det Nya Jerusalems portar.

Till detta bör bara läggas att Herren är med alla människor som kämpar för en bättre tillvaro, för sig själva och andra:

”Nådig och barmhärtig är HERREN, sen till vrede och stor i nåd. HERREN är god mot alla och förbarmar Sig över alla Sina verk.” (Ps 145:8,9)

Amen!

Luk 14:25-35:

Stora skaror följde [Jesus], och han vände sig om och sade till dem: 'Om någon kommer till Mig och inte hatar sin far och sin mor, sin hustru och sina barn, sina bröder och systrar, ja, även sitt eget liv, så kan han inte vara Min lärjunge. Den som inte bär sitt kors och följer Mig kan inte vara Min lärjunge. Om någon av er vill bygga ett torn, sätter han sig då inte först ner och beräknar kostnaden för att se om han har råd att slutföra bygget? Annars, om han har lagt grunden men inte kan bygga färdigt, är det fara värt att alla som ser det kommer att håna honom och säga: Den mannen började bygga men kunde inte slutföra bygget. Eller vilken kung går ut i krig mot en annan kung utan att först sätta sig ner och överväga, om han med tio tusen man kan möta den som kommer emot honom med tjugo tusen? Om han inte kan det, skickar han sändebud och ber om fred, medan den andre ännu är långt borta. På samma sätt kan ingen av er vara min lärjunge, om han inte avstår från allt han äger. Salt är bra, men om saltet mister sin sälta, hur skall man då göra det salt igen? Varken för jorden eller gödselhögen duger det. Man kastar bort det. Hör, du som har öron att höra med'.

(Översättning: Svenska Folkbibeln)

Gudomliga försynen, nr 233:5:

Det onda kan inte avlägsnas annat än genom att självkärleken övergår i kärlek till nyttan, eller genom att kärleken att härska inte utövas för sin egen utan för nyttans skull, ty då bildar nyttan huvudet och självkärleken eller kärleken att härska ... kroppen.

Gudomliga kärleken ochvisheten, nr 396:

Själv- och världskärleken är från skapelsen himmelska, eftersom de är den naturliga människans kärleksarter. Som sådana står de de andliga kärleksarterna till tjänst liksom grundvalar gör tjänst för byggnader. ... Därigenom är människan i stånd att tjäna Herren och att tjäna nästan, men när det inte finns någon kärlek till att tjäna Herren och att tjäna nästan utan bara kärlek till att tjäna sig själv genom världen, då blir själv- och världskärleken helvetisk från att ha varit himmelsk.

Förkortningar av Skrifterna:

AC	=	Arcana Cœlestia
GF	=	Gudomliga försynen
HH	=	Himmel och helvete
NJHL	=	Nya Jerusalem och dess himmelska lära